

WMG

JAARVERSLAG 2022

WERKGROEP MILIEUBEHEER BERG EN DAL

Postbus 26, 6560 AA Groesbeek

28-6-2023

Voorkant: aardhommel op Mookerhei

Jaarverslag 2022

BESTUURLIJKE AANGELEGENHEDEN

Bestuur

De samenstelling van het bestuur was in 2022 als volgt:

Voorzitter: Jo de Valk

Secretaris: Joost Buers heeft op 1 mei de functie over gedragen aan Victorien Mertens.

Penningmeester: Hans Crone

Bestuursleden: Henny Brinkhof en Remco Vogel

Algemene ledenvergadering 2022

Op woensdag 22 juni 2022 van 19-19.30 u vond de jaarvergadering plaats in de Tullekesbom in Groesbeek, waar het bestuur verantwoording aflegde over het jaar 2021.

Het financieel jaarverslag werd door de penningmeester gepresenteerd. Nadat de kascommissie haar bevindingen had gerapporteerd en er niets op aan te merken had, werd het financieel verslag door de ledenvergadering goedgekeurd en het bestuur gedechargeerd.

Alle aftredende bestuursleden werden herbenoemd.

Voorzitter Jo de Valk gaf een korte uiteenzetting van de lopende projecten en Henny Brinkhof gaf toelichting bij het jaarverslag.

Na afsluiting gingen de aanwezigen met Henny Brinkhof mee met een excursie naar de nieuwe Ashorstersloot. Het werd een interessante en leerzame excursie

Jubileum 50-jarig bestaan

In 2022 is verder gegaan met de voorbereiding voor het jubileum in 2023. Verdere plannen waren een feestavond met een receptie en een etentje. Voorts werden plannen gemaakt voor excursies en lezingen voor 2023.

BESTUURLIJK OVERLEG MET DE GEMEENTE

Partneroverleg natuur en landschap.

Het partneroverleg is een door de gemeente georganiseerd overleg van natuur- en landschapsorganisaties en de gemeente. Het is een overleg waarin iedereen de ruimte krijgt om zijn mening en standpunten te uiten over een van tevoren afgesproken onderwerp of zelf een agendapunt in te brengen. Het vindt 3 keer per jaar plaats.

Op 7 maart werd het participatieplan biodiversiteit van de gemeente besproken.

Op 28 juni werd de voortgang van het biodiversiteitsplan van de gemeente gepresenteerd. Daarna was er een presentatie en rondleiding van Henny Brinkhof in de Foeperpot.

Foeperpot vergrast door droogte

Hij liet zien dat het natuurbeheer in de afgelopen 30 jaar tot hoge natuurwaarden heeft geleid, maar dat de verdroging van de stuwwal leidt tot een afname van de kwetsbare soorten. De naastgelegen Drulsebeek staat structureel droog en wordt halverwege weer water afvoerend omdat de beek de Foeperpot draineert, wat niet de bedoeling is. Henny wil kortetermijnmaatregelen en voor de lange termijn hoopt hij op succes van het provinciaal project "Herstel de blauwe motor van de stuwwal".

Op 8 november werden de bouwplannen in Ooij op het Reomie terrein gepresenteerd.

Wylerbergoverleg

Begin 2022 heeft de WMG zitting genomen bij het Wylerbergoverleg. Aan dit overleg dat gehouden wordt in Huis Wylerberg op de Duivelsberg komen veel natuurorganisaties en landbouwinitiatieven uit de streek regelmatig bij elkaar om gezamenlijk op te trekken om de natuur in onze gemeente te versterken en negatieve ontwikkelingen op natuur- en milieugebied tegen te gaan.

VERKEER

Gemotoriseerd verkeer op onverharde wegen.

Het recreatieve gebruik van veel onverharde wegen in de gemeente is de laatste jaren sterk toegenomen. Enkele wegen blijken deel uit te maken van een landelijke route voor motoren. In juni 2021 hebben wij hiervoor aandacht gevraagd in een brief aan B&W, met daarin een concreet verzoek om twee historisch waardevolle wegen, de Zandboan en de Zevendalsebaan, voor gemotoriseerd verkeer af te sluiten. Tot nu toe hebben we daarop geen antwoord gekregen. We hebben dit in 2022 meermaals ter sprake gebracht op het partneroverleg op gebied. De gemeente zegt met personeelsgebrek te kampen.

Mountainbikers

Het is nog steeds druk in het bos op de MTB routes. Er is schade aan de natuur o.a. aan de beschermde zandhagedis en vliegend hert. Onderzoekers adviseren de routes op de kwetsbare plekken te verleggen. Zo is de MTB route in Westermeerwijk aangepast. Het is nu aan de provincie om daarop te handelen en de rechtbank zal hierover oordelen. Er is overlegd gepleegd met Staatsbosbeheer over deze zaak. De WMG had verzocht te onderzoeken of het mogelijk is om zones in het bos te maken waar geen fietsers/MTBers mogen komen.

Fietspad door de spoorkuil

We hebben nog steeds geen overeenstemming bereikt met de gemeente. In onze overeenkomst uit 2016 met de gemeente is opgenomen dat er overleg over aanvullende maatregelen zal plaatsvinden indien er meer slachtoffers onder de reptielen vallen dan als toelaatbaar is afgesproken (o.a. 15 zandhagedissen). Dat laatste is ieder jaar het geval: in 2021 sneuvelden minstens 42 zandhagedissen (en 1 hazelworm) onder de welen van fietsers en scooters. Desondanks weigert het gemeentebestuur te praten over het nemen van aanvullende maatregelen.

Ook dit jaar werden door leden onderzoek gedaan naar verkeersslachtoffers op het fietspad en vonden 54 dode zandhagedissen en 2 dode hazelwormen. Bureau Waardenburg deed een tussentijdse rapportage over het fietspad en gaf o.a. aan dat het aan te bevelen is om met enige regelmaat onderhoud aan de schermen en vegetatie te verrichten. Zo zou de zandhagedis via overhangende braamstruiken en andere vegetatie over de schermen toch op het fietspad terecht kunnen komen of openingen in de schermen. Hun onderzoek gaat in 2022 verder.

In 2022 is er opnieuw een overleg geweest met de gemeente. Hierin gaf de gemeente aan dat voor hun de populatiegrootte het belangrijkste is. Die zou groot genoeg zijn. Wij blijven het gemeentebestuur wijzen op de verplichtingen, zonder einddatum, die men met het ondertekenen van de overeenkomst is aangegaan. Wij wachten ook het definitieve rapport van Waardenburg af en er komt dan een nieuw overleg met de gemeente.

eind 2014 werd het fietspad door de spoorkuil illegaal aangelegd. In 2023 komt de oplossing

RUIMTELIJKE ORDENING

Omgevingsvisie Berg en Dal

Er komen grote veranderingen als het gaat om de wetgeving en procedures omtrent ruimtelijke ordening. De omgevingsvisie is een integrale langetermijnvisie van een bestuursorgaan voor de hele fysieke leefomgeving van haar grondgebied. Als gevolg van de nieuwe omgevingswet die 1 januari 2024 van kracht gaat zijn er op landelijk en provinciaal niveau omgevingsvisies vastgesteld. Ook gemeenten zijn volgens deze wet verplicht om een omgevingsvisie op te stellen. Dit gebeurt gefaseerd waarbij burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties en bestuursorganen bij de voorbereiding worden betrokken.

In de omgevingsvisie moet rekening worden gehouden met de milieubeginselen uit het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VwEU).

Dit betreft:

- het voorzorgsbeginsel en hoe dat vormgegeven wordt
- het beginsel van preventief handelen en ook hier hoe dat vormgegeven wordt
- het beginsel dat milieuaantastingen bij voorkeur aan de bron dienen te worden bestreden
- het beginsel dat de vervuiler betaalt

Gemeente Berg en Dal heeft een speciale website voor de omgevingsvisie zodat inwoners de stappen van de totstandkoming kunnen volgen: <https://samenbergendal.nl/nl-NL/folders/omgevingsvisie-berg-en-dal>

In juni 2021 heeft de gemeente een startnotitie Omgevingsvisie Berg en Dal vastgesteld. In oktober 2021 werd een brede enquête gehouden. De resultaten zijn gepresenteerd in de Toekomstwijzer Berg en Dal. Naar voren kwam dat "De mooie natuurgebieden" met afstand op nummer één staat bij de vraag Wat waardeert u het meest aan uw woonomgeving?

In juni en juli 2022 organiseerde de gemeente een 'Omgevingstour' om 'samen met bewoners en partners in gesprek te gaan over de toekomst van onze leefomgeving'. Dit hield in dat er op 7 inloopavonden zijn georganiseerd op 12 locaties.

De thema's waarop kon worden gereageerd waren:

1. Vitale Dorpen in het Regionale Netwerk
2. Groene, Gezonde en Gezellige Buurten
3. Lokale Kansen van Duurzame Energie
4. Meerwaarde van Cultuurhistorisch Erfgoed
5. Hotspots voor Voorzieningen en Ontmoeten

Gedurende twee avonden waren inloopavonden voor de buitengebieden oftewel 'Het groene goud', één avond voor de heuvels en een avond voor de polders. Per deelgebied waren drie posters opgehangen met op ieder een andere vraag:

- Wat waardeert u het meest in dit deelgebied? Waarom?
- Is het gebruik, de natuur en de beleving in dit gebied in balans? Waarom?
- Wat zou volgens u in dit deelgebied verbeterd kunnen worden? Waarom?

Buitengebieden Heuvels op 4 juli in de Mallemolen Groesbeek.

- Deelgebied 'Bossen bij Groesbeek'
- Deelgebied 'Bossen bij Nijmegen'
- Deelgebied 'Bekken van Groesbeek'
- Deelgebied 'Weidse Hellingen'

Buitengebieden Polders op 5 juli in de Vriendenkring Leuth

- Deelgebied 'Ooijpolder'
- Deelgebied 'De Duffelt'
- Deelgebied 'Uiterwaarden Ooij'
- Deelgebied 'Uiterwaarden Millingen'

En per avond nog twee extra vragen met het thema Klimaatbestendig Watersysteem

- Welke knelpunten zijn er in het watersysteem? Waarom?
- Welke oplossingen zijn denkbaar voor een klimaatbestendig watersysteem? Waarom?

Per thema/deelgebied was een bord opgehangen en konden stickers worden geplakt met opmerkingen, tips, ideeën etc. Ondertussen konden participanten met elkaar in gesprek gaan over een thema of met een van de aanwezige beleidsmedewerkers van de gemeente. Met elkaar in discussie gaan was een spontaan gebeuren en werd niet door de gemeente georganiseerd door middel van een plenaire discussie. Met als gevolg dat de meest uiteenlopende meningen op de borden werden geplakt. Het was ook de periode dat er veel boerenprotestdemonstraties waren.

Als WMG zijn we naast participatie bij de eigen woonlocatie met een aantal mensen naar de twee Buitengebieden inloopavonden te gaan. Op die manier hebben we ons best gedaan om de natuur- en milieuaspecten zoveel mogelijk naar voren te laten komen in deze raadpleging. Onderwerpen als de relatie natuur/landbouw, energieopwekking, het watersysteem en de waterkwaliteit zijn thema's die veel aandacht vragen de komende jaren en waar we ons zorgen over maken.

De gemeente heeft een verslag gemaakt van de omgevingstour: Berg en Dal Verslag Omgevingstour. Dit is te vinden op de hierboven genoemde website van Gemeente berg en Dal.

Bouwplannen Knarrenhof Pannenstraat.

We hebben niets tegen het woonhofconcept van de Groesbeekse Knarren, maar wel tegen de plek.

In november 2021 hebben we per brief onze bezwaren ingediend bij het College en de raad.

In 2020 werd deze locatie nog stedenbouwkundig afgewezen omdat men een groene onderbreking wilde behouden langs de Pannenstraat. Door de bebouwing naar achteren in de grote groene achtertuin te plaatsen, werd het goedgekeurd. Hiertegen hadden we meerdere bezwaren, verdwijnen van natuur, bomenkap, ecologische, stedenbouwkundige en cultuurhistorische. Ook de omwonenden hadden bezwaren.

Jo en Henny hebben vervolgens een gesprek gehad met de wethouder in januari 22.

Ze mogen nog steeds door met de plannen. In de loop van 2022 zijn de bouwplannen aangepast. In plaats van 3 woonblokken 3 hoog, komen er 3 woonblokken 2 hoog. Achter de fietsenwinkel komen nog 4 tot 6 sociale woningen. We blijven betrokken.

Plannen om het landgoed Nederrijk te revitaliseren.

Op 2 november 2021 heeft het gemeentebestuur van Berg en Dal onder voorwaarden ingestemd met het 'Principeverzoek revitalisering landgoed Nederrijk'. Het plan behelst o.a. de bouw van een landhuis van 1.500 m³ op het druppelvormige natuurperceel tussen het voormalige jachthuis en koetshuis en de bouw van vier woningen van 750 m³ op de locatie van de voormalige boerderij (thans bestemming wonen) aan de Oude Kleefsebaan. Om deze bouwplannen voor gemeente en provincie acceptabel te maken, stelt men tevens een aantal maatregelen voor ter verbetering en versterking van natuur en landschap zoals het aanplanten van heggen en houtwallen.

Omdat de gemeente al ingestemd heeft, hebben wij in februari 2022 een brief naar de provincie gestuurd met de volgende standpunten. Het natuurbehoud is voldoende gewaarborgd in provinciaal en gemeentelijk beleid. Zo'n groot hoofdhuus bouwen, dat er nooit heeft gestaan op een landgoed dat nooit bewoond is geweest, is voor ons onacceptabel. Het streven van de eigenaar naar voldoende rendement is voor de

Reconstructie nooit gebouwde landhuis

gemeente en provincie geen argument om woningbouw toe te staan. Het plan heeft weinig maatschappelijke meerwaarde.

We wachten nog steeds op antwoord van de provincie.

Reomie terrein

De plannen voor woningbouw op het voormalige Reomie terrein, een legerdump tussen het dorp Ooij en de Waal werden verder bestudeerd. Wij zijn absoluut niet tegen woningbouw bij het dorp Ooij, maar wel tegen deze orde van grootte op dit terrein. Het hoogste, beeldbepalende, gebouw zal een flat van vier woonlagen bovenop de ringoven worden omdat het hele Reomieterrein ongeveer 6 meter opgehoogd is boven de omliggende Ooijpolder, zal dit bouwwerk ca. 22 meter boven het polderniveau uitsteken. Dit past niet in het vlakke rivierlandschap van de e Waal. Ook hebben wij er problemen mee dat er 4 lagen op een deel van de vlamoven gaan komen. Nog steeds pleiten wij ervoor meer rekening te houden met de cultuurhistorische waarden van het terrein en de ligging in het unieke landschap eromheen. Wij volgen de ontwikkelingen en zullen reageren indien noodzakelijk.

Bouwplannen Dekkerswald

De plannen voor woningbouw op Dekkerswald zijn verder uitgewerkt. Zo zouden er tot 2030 200 huizen gebouwd worden door de ZZG zorggroep en nog eens later 195. Het zou een inclusieve woonbuurt worden: Wonen op Dekkerswald. Een plek waar mensen naar elkaar en de natuur omkijken, met elkaar activiteiten ondernemen en samen wonen. Leden van de WMG bezochten een infoavond. Belangrijk vindt men respect voor de natuur. Hoe zorgen we ervoor dat ook bedreigde dieren kunnen blijven wonen. Er is zorg over onderhoud van groen; hiervoor voorwaarden creëren maakt de slaagkans groter. Idee is ook om de oude heemtuinen in ere te herstellen.

De gezamenlijke natuurorganisaties vinden o.a. - Behoeftte aan meer kansen voor een bloemenweide, open water. - De inrichting mag minder strak, levendiger. - Veel kansen voor moestuin in noordelijk gebied. - Sterke hekken zijn nodig rond terrein ivm zwijnen en ander wild. - Rond de school zijn kansen voor heide, gekoppeld aan strook ten zuiden van Park. Het bureau voor natuur en landschap Schenkeveld doet onderzoek naar de natuurwaarden in en rond het terrein. Zo komen o.a. vliegend hert, zandhagedis, hazelworm, vleermuizen voor. Veel bestaand bos zal ook vervangen worden loofhout ten behoeve voor de natuurwaarden. De WMG is niet perse tegen de bouwplannen maar vindt de natuurwaarden wel erg belangrijk en ook de hoogte van de gebouwen.

Plan Biesterveld

De Beijer Vastgoed B.V. heeft in de Ooijpolder een voormalig zandwinningsgebied. Zij wil samen met belanghebbenden onderzoeken of het gebied kan worden ontwikkeld richting een toegankelijk, hoogwaardig en aantrekkelijk gebied met natuur en landschap, recreatie, zonnepark op water (onderdeel van Zebrasamenwerking) en - ondergeschikt - een hoogwaardig recreatiepark. Er is nog geen uitgewerkt plan, dit wordt in samenspraak gedaan met belanghebbenden. De Beijer Vastgoed B.V. heeft hiervoor een participatieplan laten opstellen. Dit participatieplan is vastgesteld door de gemeenteraad van Berg en Dal. Een onderdeel van de verkenning is het betrekken van natuurbelangenorganisaties. Leden van de WMG bezochten op uitnodiging een excursie van het gebied. Dit jaar is begonnen met een onderzoek naar de natuurwaarden in het gebied. De WMG volgt de plannen.

MILIEU

Energietransitie blijft een agendapunt in onze vergaderingen. De hoge energieprijzen hebben het onderwerp voor veel mensen actueel gemaakt. Er is energiearmoede ontstaan. Huurders zijn afhankelijk van de woonverenigingen en verhuurders als het gaat om energiematregelen in de huizen. Het gedrag is veranderd. Thermostaat omlaag en trui aan.

De vraag naar aanpassingen om het huis energiezuiniger te maken, isoleren en warmtepompen maar ook zonnepanelen op het dak is gestegen. In Berg en Dal zijn inmiddels 4 energiecoaches die adviezen geven om de woning aan te passen.

Minder fossiele brandstoffen gebruiken, niet alleen door het huis aan te passen, thermostaat omlaag, maar ook minder kopen, recyclen, niet vliegen, reizen met openbaar vervoer of met de fiets is een mening die wij met

elkaar delen.

Nieuwe huizen moeten energieneutraal gebouwd worden met voldoende groen eromheen. Niet alleen voor de klimaatadaptatie maar ook voor de biodiversiteit.

Het dogma "economische groei" vreet energie, verijdelt duurzaamheid en veroorzaakt verspilling, klimaatproblemen, milieuproblemen en achteruitgang van de biodiversiteit.

Zonnevelden

Ons standpunt blijft, eerst zonnepanelen op huizen en bedrijven, parkeerplaatsen etc.

Dan pas op landbouwgrond. We hebben in 2021 voorwaarden gesteld aan de aanleg van zonnevelden op landbouwgrond. Er moet voldoende ruimte blijven voor natuur tussen en rondom de panelen. Daarnaast willen we dat kansen gecreëerd worden voor toename van de biodiversiteit door onder andere ecologisch beheer en aanleg van landschapselementen. De velden moeten aangepast worden aan de reeds aanwezige flora en fauna zodat dit niet verloren gaat. Na verwijdering van de zonnepanelen willen we behoud van de natuur en landschapselementen. We volgen de projecten nauwlettend en hebben inspraak.

In 2022 zijn inloopavonden geweest over verschillende zonneveldprojecten zoals Lagewald, Millingen, georganiseerd door de projectontwikkelaars en de gemeente in het kader van participatie van de bevolking en belangengroepen. Meerderen van ons zijn daarnaartoe gegaan.

TPSolar is de initiatiefnemer van zonnepark Lagewald. Het is een zuid-opstelling met stroken van 3 meter natuur ertussen. Er komt een nieuwe houtsingel met inheemse soorten, struweelsingels van 6 meter hoog en patrijzenhagen. Er werd op ons verzoek een doorkijk gecreëerd. Helaas is dit onlangs in 2023 teruggedraaid. Tevens is vanwege het wegvallen van een veld door protest van omwonenden het plan veranderd en worden de overgebleven velden intensiever vol gelegd. Het is afwachten hoeveel biodiversiteit dit gaat opleveren. Zebra is de initiatiefnemer van Zonnepark Biesterveld in Millingen. De helft wordt natuur met heggen en wandelpaden, de andere helft wordt belegd met zonnepanelen in oost-west opstelling, niet strak zodat er ruimte is voor biodiversiteit.

We blijven vragen houden over het beheer en de inrichtingsplannen. Wat blijft over van de landschapselementen als de boer het land na 25 jaar weer agrarisch gaat gebruiken? Hoe wordt het dan beheerd, mag er weer gemest worden en mogen er weer pesticiden gebruikt worden?

Wat aanleg van zonnepanelen op daken was 2022 een goed jaar. Door de enorme prijsverhoging van gas en elektriciteit hebben veel mensen zonnepanelen op hun dak gelegd en zo hun energiekosten verlaagd. Ook binnen onze gemeente is dat heel goed te zien geweest.

Windturbines

Dit onderwerp blijft een discussiepunt. De een is voor, de ander tegen, ook binnen onze club. Om de opbrengst van één windmolen te behalen, moet je een groot zonnepark aanleggen.

Een belangrijk bezwaar tegen windmolens is de vogeltrek. Het bekken van Groesbeek is belangrijk voor trekvogels. Ze vliegen van de heuvel van Elten naar het Groesbeeks bekken en de Duffelt. Ze hebben een thermiek, opstijgende luchtstroom, verschillende hoogtes en ruimte nodig. Windmolens verstoren dit. Een ander bezwaar is de enorme hoogte. De nieuwste generatie eindturbines is 200 meter hoog of hoger. De landschappelijke impact van dergelijke reuzen is enorm.

In juni hebben we een bezwaar ingediend tegen hernieuwde plannen om windturbines te plaatsen in Kleve en Reichswalde in Duitsland. Het Reichswald maakt onderdeel uit van een veel groter grensoverschrijdend natuurgebied en natuurlijke corridor. Er zijn aanzienlijke grensoverschrijdende investeringen gedaan in interregionale programma's voor Duitse en Nederlandse natuurgebieden om de landschapskwaliteiten te verbeteren o.a. het Ketelwaldproject en de Waldgeschichte-euregio-rhein-waal.

Daarnaast is het gevaar groot dat de rotorbladen veel schade zullen veroorzaken aan de avifauna. Vogels, met name beschermde grote vogelsoorten zoals de oehoe, wespandief, rode wouw sperwer, buizerd, slechtvalk en

boomvalk, maar ook de raaf, zwarte specht en ooievaar.

Volgens de WMG zal de bouw van windturbines in dit gebied verstrekkende gevolgen hebben voor de natuur, ecosystemen en biodiversiteit in de regio Nijmegen-Kleef.

Ammoniakdepositie en verdroging

Ook in 2022 was ammoniakdepositie een belangrijk onderwerp in het landelijk nieuws. De overheid moest met beleid komen. Naast technische oplossingen, waarvan niet vaststaat of ze wel werken en die door de Raad van State daardoor naar de prullenbak wordt verwezen. Ook wil de overheid piekbelasters stimuleren te stoppen, maar het is de vraag of de EU dit goedkeurt en niet ziet als staatssteun. Het Rijk heeft voor uitkoop dat in principe alleen gebeurt op basis van vrijwilligheid een flink bedrag gereserveerd. Ook is er op advies van

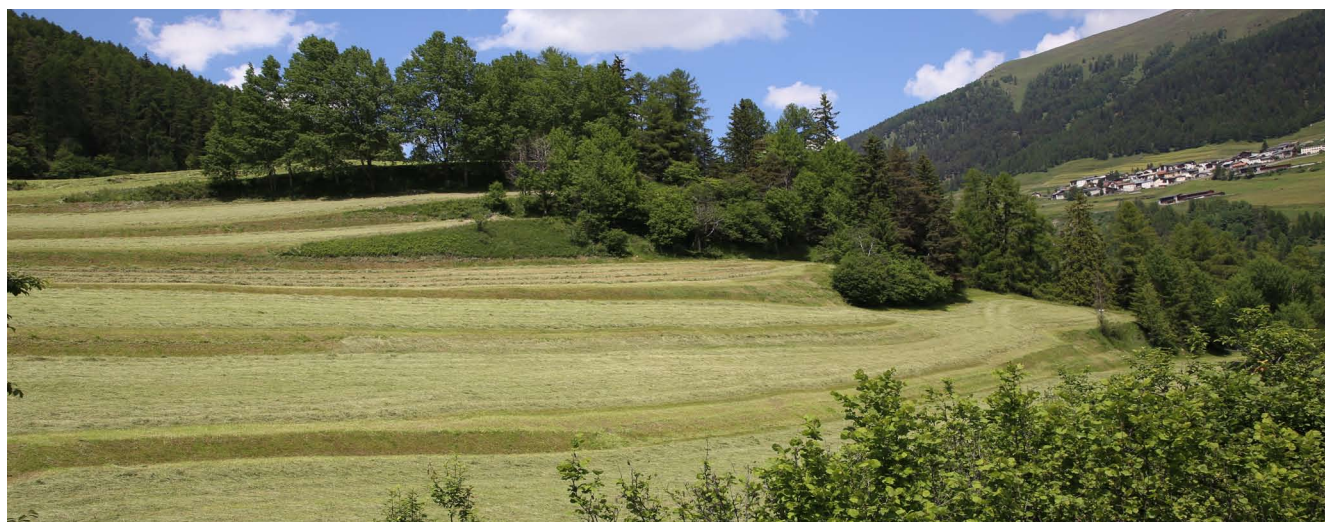

De vegetatie van de Foerperpot verandert sterk door verdroging

Johan Remkes een breed overleg gestart van belanghebbenden in de sector om tot een landbouwakkoord te komen, waarin het perspectief geschetst wordt voor de agrarische sector. In de loop van 2023 zal een en ander duidelijk worden en zullen we ook zien wat dat voor de landbouw in onze gemeente gaat betekenen. 2021 was voor het eerste in 3 jaar een normaal jaar met niet al te hoge temperaturen en voldoende neerslag. In 2022 was het echter al weer raak. Ook dat jaar was er in de zomer een flinke droge periode en was er wederom een flink neerslagtekort.

Helaas is het idee van de WMG voor de aanleg van graften blijven steken in een terreinbezoek met het Waterschap en de Vereniging Nederlands Cultuurlandschap. Het kwam erop neer dat het waterschap het weinig kansvol vond om met agrariers om tafel te gaan om deze optie te bespreken.

De WMG zat in 1922 wel in de klankbordgroep van het Waterschap ten behoeve van het een nieuw op te stellen streefpeilenplan. Waterconservering is ook bij het waterschap een belangrijk punt geworden, vooral nu ook de boeren last krijgen van watertekort. Toch treedt er een spanningveld op. De boeren hebben zware machines en wanneer het water in de winter te zeer vastgehouden wordt, kunnen ze niet tijdig het land op om mest uit te rijden of de grond te bewerken. Bovendien zijn streefpeilen waterpeilen de nagestreefd worden, maar niet vastgesteld worden omdat in heuvelachtig gebied zoals Berg en Dal je door middel van een stuw in een beek nauwelijks water kunt vasthouden. Als de beek droogvalt, valt er niets te stuwen. Dit alles maakt dat de mogelijkheden beperkt zijn en het waterschap voorzichtig is met de verhoging van de streefpeilen. Die ligt in de orde van grootte van 20 cm. Wel heeft de WMG gepoogd de watergang langs het Kaalbroek te stuwen. Ook

Eeuwenoude graften in Zwitserland

dat is een compromis geworden met schottenbalken ipv een stuw. Het nieuwe streefpeilenplan gaat in 2023 het inspraaktraject in. Het is niet ondenkbeeldig dat er nog delen van het voorzichtige plan afgeschoten worden. De agrariërs hebben de laatste jaren veelvuldig pulsen geslagen en kunnen het land bij droogte beregenen. Dat tempert de noodzaak tot het laten ontstaan van een extra waterbuffer in de winter.

Los van de streefpeilendiscussie staat de verdroging van de Foeperpot. Wij gaven aan dat verontdieping van de beek langs de nieuwe Drulse weg lijkt een goede optie. Het waterschap heeft dat onderzocht en er een rapport over geschreven, waaruit blijkt dat verontdieping een goede optie is. Nu nog de uitvoering. Dat zal naar alle waarschijnlijkheid 2024 worden. Sommige molens bij het waterschap draaien wel heel er traag zelfs voor een eenvoudige klus van 1 of 2 dagen werk. Inmiddels gaat de verdroging en de achteruitgang van de Foeperpot gewoon door.

Bossen

Er is veel te doen over de boskap in het Groesbeeks bos. Ook de WMG is niet tevreden over hoe dat nu gaat: te rigouros, te weinig oog voor de natuur. Inmiddels heeft het Rijk een beleid geformuleerd. Er moet meer bos komen in Nederland, zowel binnen als buiten het landelijke natuurnetwerk en kapvlakten moeten kleiner. Dat beleid wordt inmiddels uitgevoerd.

In de zomer van 2022 hebben we samen met Bosrijk, SBB en Natuurmonumenten een wandeling gemaakt om te kijken of er ecologische verbindingzones binnen het bos aangelegd kunnen worden om oude bossen van het Reichswald en De Duivelssberg met elkaar te verbinden. Voor Natuurmonumenten is dat geen probleem. Bij staatsbosbeheer ligt dat anders. Vooralsnog heeft dat niks concreets opgeleverd. Tijdens de wandeling hebben wij opnieuw aangegeven dat selectieve houtkan van naaldbomen de verlosing van het bos kan bevorderen en daarmee de verdroging tegengegaan kan worden.

De beukenrij langs de Rijlaan -Heumense baan is op veel plaatsen slecht. Veel bomen takelen af. SBB en de gemeente wil de rij vervangen. Het voorstel is om dat in twee etappes te doen met 4 jaar tussenruimte. Wij hebben laten weten dat we dat veel te rigouros vinden. Er vindt ecologisch onderzoek plaats. Daar komen wellicht ook andere denkbeelden uit voort.

Natuurinclusieve landbouw

Omdat de gangbare landbouw vaak een negatieve impact heeft op natuur- en milieu zijn we verheugd dat er binnen de gemeente Berg en Dal in 2022 een boerderij is bij gekomen die het anders aanpakt. De eigenaar van het bedrijf is Land van Ons een burgerinitiatief met als belangrijkste doel: herstel van landschap en biodiversiteit. www.landvanons.nl. Al eerder waren in onze gemeente al alternatieven, waarbij biologische landbouw als eerste voet aan de grond kreeg is en het voedselbos Ketelbroek een recente, net als de waldboeren, of particuliere initiatieven zoals bij de familie de Haan aan de Derde Baan, of de prachtige, kruidenrijke graanakkers van Peter Verbeek. In zowel Groesbeek als in de Ooijpolder zijn ecologische verbindingzones aangelegd en stapstenen, kleine natuurgebiedjes met een hoge biodiversiteit. In de Ooijpolder zijn hagen aangelegd en is een padennetwerk opgezet, sommige boeren leveren blauwgroene diensten. De gemeente is bermen natuurvriendelijk gaan beheren. Zelfs het waterschap is niet achtergebleven en heeft de fraaie Ashorster beek aangelegd, nadat eerder de Groesbeek en de Leigraaf natuurvriendelijker waren ingericht.

Op 1 februari 2022 heeft Land van Ons in Millingen a/d Rijn 24,7 ha landbouwgrond gekocht met daarbij een huis, samen vormen ze burgerboerderij De Biesterhof. Website: www.biesterhof.nl

Naast de boeren die de boerderij pachten van Land van Ons is een grote groep vrijwilligers betrokken bij de ontwikkeling van het project. Er is een perceelgroep die een brug vormt tussen de pachters en Land van Ons en daarnaast zijn er veel vrijwilligers die meehelpen op de boerderij of bij de monitoring van vogels, insecten, wormen en planten.

Regenwormen tellen

Samen met Agrarische Natuurvereniging De Ploegdriever is er door De Biesterhof een 'Bedrijfsnatuurplan voor versterking van het landschap en de biodiversiteit' opgesteld. Binnen een cultuurhistorisch perspectief vindt landschapsontwikkeling plaats met heggen, hagen, keverbanken en natuurvriendelijke oevers.

Meerdere leden van de WMG zijn betrokken bij de ontwikkeling van De Biesterhof. Zo is Wouter van Eck nauw betrokken bij de ontwikkeling van het voedselbos en is Jeanne Mertens lid van het landelijk team Beheer en Ontwikkeling van waaruit de biodiversiteit op de percelen door Land van Ons wordt gemonitord en het beheer van de percelen wordt gestuurd en gevolgd. Vanuit dit team neemt ze deel aan de perceelgroep.

<https://www.biesterhof.nl/landvanons/nieuws-perceelgroep/>

Een mooi en inspirerend voorbeeld dat landbouw anders kan; in het groter geheel binnen de gemeente Berg en Dal lijkt het een druppel op een gloeiende plaat, maar gezien de andere hierboven beschreven oude en nieuwe initiatieven toch inspiratiebronnen die nauwelijks te missen zijn.

Living Lab Ooijpolder

<https://www.ru.nl/onderzoek/onderzoeksprojecten/living-lab-ooijpolder>

In de Ooijpolder in Gelderland is de afgelopen vijftien jaar geëxperimenteerd met vernieuwende vormen van biodiversiteitsherstel. Er zijn onder andere houtwallen en bloemrijke stroken aangelegd (gevolg: meer wilde bijen) en landbouw en natuur zijn op verschillende plekken met elkaar verweven. Belangrijke succesfactor in deze verschillende experimenten is geweest dat boeren, natuurbeschermers, overheden en bedrijven samen hebben gewerkt aan integrale gebiedsontwikkeling.

In het Living Lab Ooijpolder wordt onder leiding van de Radboud Universiteit onderzocht hoe de bestaande pilots en initiatieven de biodiversiteit in het gebied hebben verbeterd. De onderzoekers brengen in kaart wat de belangrijke succesfactoren waren en wat we daarvan kunnen leren voor de Ooijpolder zelf en de rest van Nederland. Ook gaan de onderzoekers samen met de betrokken partijen in het gebied op zoek naar nieuwe verdienmodellen en samenwerkingsverbanden zodat de bestaande successen bestendig en uitgebreid kunnen worden. Onderzoeksthema's zijn:

1. Biodiversiteit boven de grond,
2. Betekenis van biodiversiteit in de bodem voor de landbouw
3. Samenwerking in het gebied.

De Biesterhof is een van de boerderijen waar de biodiversiteit boven en in de grond wordt gemeten gedurende 5 jaar.

De WMG is een van de organisaties die wordt meegenomen bij het onderzoeksthema 'Vruchtbare samenwerking': een belangrijke voorwaarde voor het behaalde succes is namelijk de gebiedsaanpak. Wat is er nodig voor een constructieve onderhandeling en een vruchtbare dialoog ten behoeve van biodiversiteitsherstel? De WMG volgt het onderzoek actief en participeert daar waar nodig.

EDUCATIE EN VOORLICHTING

Groesbeeks Milieujournaal

In 2022 zijn er, zoals gebruikelijk drie nummers van het Milieujournaal uitgekomen, waaronder een dubbelnummer.

Milieujournaal 186 (mei 2022)

Met o.a.

- Landgoed Rhätia, een verborgen geschiedenis
- Van Ashorstersloot naar Ashorsterbeek
- Stand van zaken duurzame energieopwekking
- Op bezoek bij duurzame landbouw: de Lijsterbes
- Ons voedsel: citrus

Milieujournaal 187 (oktober 2022)

Met o.a.

- Grootgrondbezit op Klein Amerika 1800-1970
-

- Vijftig jaar milieucrisis: te weinig gedaan
- De veldleeuwerik als broedvogel in Groesbeek in 2009-2022
- Een bijzondere voedseltuin
- Ons voedsel: komkommer
- Aardhommels

Milieujournaal 188 (december 2022)

Met o.a.

- Geschiedenis landgoed Sint-Jansberg (deel 1)
- Ontgroei: minder is meer
- Stikstof: nog lang geen witte rook
- Kernenergie
- De energiecoach: minder energie gebruiken in huis
- De IJzerboom op De Horst
- Ons voedsel: umami

Website

Nieuws

(29 december 2022)

[LBG, 7 januari 2023: wilgen knotten in de Foerperpot](#)

Op zaterdag 7 januari beginnen we het nieuwe jaar van Landschapsbeheer Groesbeek met wilgen knotten in de Foerperpot (Nieuwe Drulsegweg, Groesbeek). Van 9-12 uur. Nieuwe vrijwilligers zijn altijd welkom.

(20 december 2022)

[Beleidskader horeca en buitengebied: onderonsje](#)

Na een onderonsje van gemeente, agrarisch ondernemers en horecasector is het beleidskader horeca en buitengebied aangepast en goedgekeurd door de raad. Terwijl er inhoudelijk nog wel de nodige vragen en opmerkingen bij te maken zijn. De WMG zal die t.z.t. bij de procedure voor het omgevingsplan aan de orde stellen.

(17 december 2022)

[Milieujournaal 188](#)

In het nieuwste Milieujournaal nr. 188 veel aandacht voor de klimaatcrisis en mogelijke (mede)oplossingsrichtingen: is 'degrowth' of ontgroei een te verkiezen alternatief voor het dogma van economische groei? Moeten we noodgedwongen aan de kernenergie? En hoe gaat de energiecoach te werk? Verder de stand van zaken in de stikstofcrisis. Wat betreft de cultuurhistorie van Groesbeek deel 1 over de geschiedenis van landgoed Sint-Jansberg. En in de serie Ons voedsel gaat het dit keer niet over een soort voedsel maar over smaak: umami.

(27 november 2022)

[Vooraankondiging: LBG-filmavond op 13 januari 2023](#)

Op 13 januari 2023 staat de vertoning van een documentaire op het programma van Landschapsbeheer Groesbeek. Rob Bos maakte die over 50 jaar roofvogelonderzoek in het Reichswald. Aan de orde komen o.a. de gebruikte methoden en de resultaten van het onderzoek.

(10 oktober 2022)

[Zaterdag 5 november 2022. Spoorgat: Natuurwerkdag](#)

Op zaterdagochtend 5 november doet Landschapsbeheer Groesbeek weer mee aan de

De website van de WMG (www.wmg-groesbeek.nl) functioneert zeer naar wens en wordt zeer regelmatig bijgewerkt. Het laatste nieuws van Berg en Dalse natuur- en milieu-aangelegenheden is er te vinden. Naast de actualiteit biedt de website ook zeer veel achtergrondinformatie. Veel dossiers hebben een lang verleden en alle relevante stukken zijn terug te vinden. Het vormt een schat aan informatie, waar veel werk in gestoken wordt. Subwerkgroepen zoals jeugdeducatie, Landschapsbeheer Groesbeek en Milieujournaal hebben een eigen pagina.

Aardhommels en Aardmannetjes en Aardsterren

De WMG organiseert sinds jaar en dag verschillende natuureducatieve activiteiten voor kinderen. Remco Vogel heeft de kindergroep De aardsterren weer nieuw leven ingeblazen. Hij heeft al aan werving gedaan en met ingang van 2022 met een flinke groep van ca 15 enthousiaste kinderen van 6 t/m 8 jaar eenmaal per maand van start gegaan.

De Aardmannetjes, ook een groep kinderen van 6 t/m 8 jaar, gaan ook eenmaal per maand o.l.v. Dianne de Bruin op zaterdagochtend de natuur in. Op een speelse en enthousiaste manier weet Dianne mooie plekken te vinden waar je prachtige natuur kunt beleven en kennis kunt opdoen.

De Aardhommels zijn ouder: 9-13 jaar. Zij fietsen eenmaal per twee weken onder leiding van Erik Lamers, Britt Kuipers en Henny Brinkhof op ontdekkingsstocht naar omliggende natuurgebieden. Eenmaal per jaar is er een kamp in de vrije natuur, in 2022 was dat in De Groenlanden in de Ooijpolder.

Nieuwe club de aardsterren

NLDoet 2022 ging op 12 maart van start. Het was weer een mooie actie. Er kwamen zo'n 25 kinderen naar de Tullekesbom om een nestkast in elkaar te zetten, soms met een beetje hulp van een handige ouder of opa. Iedereen ging tevreden naar huis met een nestkast die in de eigen tuin kan worden opgehangen. Met dank aan het Oranjefonds voor de bijdrage in de kosten en aan Henk Klaassen en Pluryn die de voorbereidingen hebben uitgevoerd.

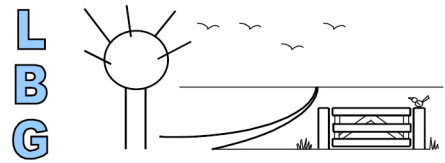
De jaarlijkse excursie van groep 4 van **de Sieppe naar de Foerperpot** ging na een stop van 2 jaar vanwege corona op 25 mei 2022 weer door.

NL Doet: Kinderen timmeren en beschilderen een nestkast

JAARVERSLAG WERKGROEP LANDSCHAPSBEHEER GROESBEEK 2022

Landschapsbeheer Groesbeek (LBG) bestaat uit een club vrijwilligers en is onderdeel van Werkgroep Milieubeheer Berg en Dal. De doelstelling van LBG is mensen bewuster maken van de nog aanwezige natuur in hun omgeving en er op een actieve manier positief aan bijdragen.

Dit doen we door:

1. Het organiseren van educatieve wandelingen en excursies
2. Het uitvoeren van vrijwillig landschapsbeheer
3. Organiseren van informatieve avonden
4. Inventariseren en beschermen van weidevogels door o.a. het markeren van nesten en geven van voorlichting
5. Meedoen aan het kampioenschappen heggenvlechten
6. NLdoet

1. Educatieve wandelingen en excursies

In 2022 was er eindelijk weer wat meer mogelijk op excursiegebied na een paar jaren die in het teken stonden van de corona-pandemie.

26 juni vond er een excursie plaats vanaf het Balkon van Groesbeek aan de Derdebaan. Via het Nederrijk liepen we naar de landschapstuin van Laura de Haan en Eric Fleuren aan de Derdebaan/Wylerbaan. Ze hebben een standaard weiland in enkele jaren omgevormd naar natuurrijke percelen, met o.a. ook een hoogstamboomgaard. Bart Willers, Henk Klaassen, Peter Pouwels en natuurlijk Laura en Eric vertelden vol vuur over dit bijzondere initiatief. Dat daarbij de tijd wat in het gedrang kwam is te begrijpen, dus de nazit bij het Balkon was kort maar krachtig. Deze wandeling werd begeleid door 4 LBG-gidsen en trok 31 deelnemers.

18 september stond een lange wandeling van 4 uur op het programma. We hadden namelijk het plan opgevat langs de beken op De Horst te gaan lopen, waarbij met name de verlegde Ashorstersloot onze aandacht zou krijgen. Halverwege zouden we kunnen pauzeren bij Green Cottage van Marja Groenen. En dat was gelijk ook een bijzonder moment want wij waren de laatsten die Marja ontving in haar prachtige tuin: ze stopte jammer genoeg met deze theetuin.

De vier gidsen hebben deze middag 38 deelnemers rondgeleid door het lage deel van Groesbeek, genietend van beversporen, een nieuw voedselbos, en bovendien een prachtig meanderende Ashorstersloot. Helaas was het weer niet in ons voordeel. Na een prachtige zomer met veel zon viel de regen deze middag met bakken uit de lucht. Wel goed voor de natuur!

De derde en laatste excursie van 2022 vond plaats op 13 november rond de Holthurnsche Hof met een uitstapje naar de Duivelsberg. Deze keer koesterde een mooi herfstzonnetje onze hoofden en met 37 deelnemers en 5 gidsen was deze wandeling een succes en een mooie afsluiter van een jaar dat toch wel bijzonder genoemd kan worden.

Je merkt wel dat iedereen twee jaar op een lager pitje heeft gedraaid. Zowel gidsen als publiek moeten weer even op gang komen. Of dat gaat lukken zullen we volgend jaar gaan zien in het jaarverslag van 2023.

2. Vrijwillig landschapsbeheer

Landschapsbeheer Groesbeek (LBG) is de afdeling binnen de Werkgroep Milieubeheer Berg en Dal waarin vooral praktisch werk wordt verricht op het gebied van onderhoud en beheer van het landschap. Een keer per maand, doorgaans op de eerste zaterdag van die maand, tussen 9.00 en 13.00 uur steken de vrijwilligers de handen uit de mouwen. De werkzaamheden bestaan o.a. uit het snoeien van struweel, het knotten van bomen, het plaggen van bermen en maaien en hooien op die plaatsen waar geen landbouwmachines kunnen of mogen komen. Naast de reguliere werkdagen is er een kleine ploeg die ook op maandagen kleinere klussen oppakt.

Sturende krachten zijn Ferdinand ter Schure en Nel van den Bergh, geflankeerd door Gijs Looijen die ondanks zijn vertrek naar Brabant graag actief wil blijven bij deze groep. De totale werkgroep van LBG bestaat uit ca. 20 deelnemers die regelmatig komen werken.

Begin 2022 werden de corona-bepalingen opgeheven en kon er dit jaar weer gewoon buiten worden gewerkt. Er zijn 9 werkdagen gehouden waarvan 4 keer op het Schildbroek is gewerkt (onderhoud plantvakken, uitmaaien zitbanken), 2 keer op het Kaalbroek (onderhoud plantvak), 1 keer op de Steenbroekse hei (uitsteken bekenopslag) en 1 keer in het Hulschbroek (onderhoud plantvak). De Landelijke Natuurwerkdag vond dit

Landelijke natuurwerkdag

jaar op 5 november plaats op het Spoorgat. Dit perceel is gefreesd ter bestrijding van de bosopslag waarna de vrijwilligers overgebleven stronken hebben verwijderd. Ook is er flink gesnoeid in de plantvakken. Aan deze activiteit namen ca. 30 volwassenen en kinderen deel.

Ook het helpen met maaisel afvoeren in het Kranenburger Bruch is inmiddels een traditie binnen LBG aan het worden. Jaarlijks laat de NABU Niederrhein daar een paar kleine perceeltjes maaien die te nat zijn voor zware tractoren en machines. Het maaisel moet met de hand worden bijeengeharkt en afgevoerd op stukken zeil. Een paar uurtjes zwoegen, maar vele handen maken licht werk.

Een klein groepje LBG-ers is buiten het zomerseizoen wekelijks actief op maandagochtend. Deze groep ging stug door met het uitsteken van bosopslag in de natte schraalgraslanden. In 2022 werd er gewerkt op het Slumke en het zuidelijk deel van het Schildbroek. Verder zijn er kleinere snoeiklussen gedaan.

Het uitje bestond dit jaar uit een bezoek aan Landgoed Tongelaar waar beheerder Gijs Looijen ons op 12 juni een leuke rondleiding gaf.

3. Informatieavonden

Ook in 2022 zijn er door LBG geen informatieve avonden georganiseerd vanwege o.a. corona-beporingen.

4. Onderzoek en bescherming van weidevogels door Henk Klaassen en co.

Nestkast onderzoek spreeuwen

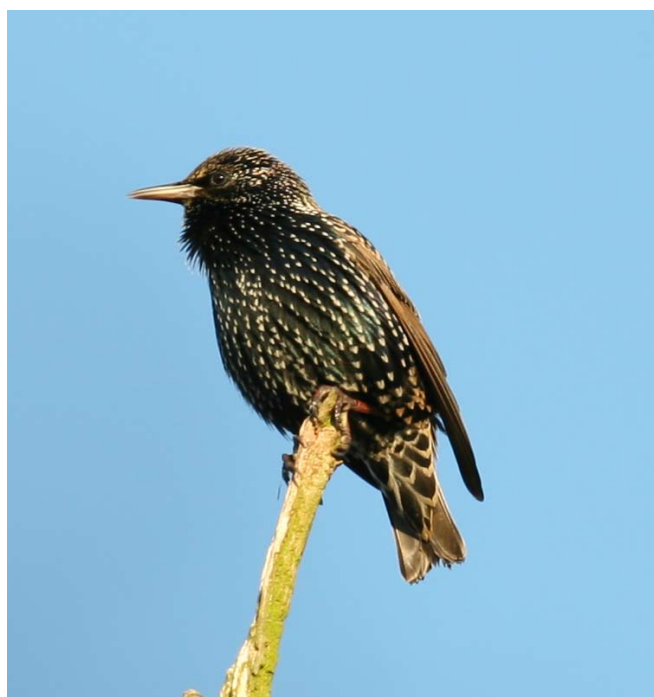
In het buitengebied van Groesbeek heeft Henk Klaassen een aantal spreeuwnestkasten opgehangen.

Vanaf half april tot ongeveer eind juni controleert Henk de Spreeuwen kasten rond de Ashorst en Lagehorst.

Dit gebeurt elke zaterdagochtend rond 7 uur, het gaat per fiets met een klapladder in de fietskar.

In 2021 had ik 10 kasten hangen, alle 10 kasten bezet met nog eens 8 keer een tweede legsel, dus in totaal 18 legsels.

In 2022 heb ik er 4 bij gehangen, dus 14 kasten te controleren, waarvan er 12 waren bezet, in 1 kast was er een tweede legsels, dus in totaal 13 legsels.

Patrijzen onderzoek

Het hele jaar rond, elke donderdagmiddag, wel "ijs en weder dienende" gaan Henk Klaassen en Harry Gasseling op zoek naar de Patrijs en of Kwartel.

Tussendoor maakt Henk nog wel eens een extra ronde.

Dan fietsen we steeds naar een ander deel van Groesbeek en speuren naar de patrijs of sporen hiervan.

Als we geen patrijzen zien zoeken we naar zandkuiltjes met daarin (of bij) een klein poepje.

Dit is een teken dat er een patrijs zit, een donsveertje kan ook al een bewijs zijn.

Dit jaar (2022) hebben we 19 broed territoria gevonden (in 2021- 29).

Ook hebben we 2 territoria van de Kwartel ontdekt, net als het jaar ervoor.

Of alle nesten uitgekomen zijn weten we niet, we zoeken ivm. verstoring niet naar nesten.

Wel hebben we in het late najaar weinig grote groepen (jonge) patrijzen gezien.

Weidevogels 2022,

Rond half maart tot ongeveer eind juni zijn Henk Klaassen en Harry Gasseling regelmatig in het boerenland op zoek naar weidevogels. Vaak combineren wij dit met de patrijzen.

Wij turen dan de landerijen af naar het gedrag van vooral de Kievit. Eerst wordt er in de lucht hevig gebalst, als het vrouwtje heel voorzichtig gaat zitten is dit een teken dat er een nest met eieren ligt. Nauwkeurig houden we de plek in de kijker en gaat een van ons, gestuurd door een portofoon, op zoek naar het nest. Op een paar meter van het nest steken we een stokje zodat tijdens het bewerken van het land de boer het nest kan sparen.

De boer en het loonbedrijf wordt ingelicht, als alles goed gaat komen daar na ongeveer 1 maand kuikens uit.

Als als als, helaas gaat dit vaker mis dan goed.

Net als de laatste jaren zijn er van de 17 gevonden nesten maar 7 uitgekomen. 4 van die uitgekomen nesten lagen in een natuurgebied waar geen bewerkingen uitgevoerd worden.

Nu is dit niet alleen de schuld van de boer, ook liggen er veel predatoren op de loer, zoals egel, steenmarter, das, ekster, kraai, vos, ooievaar en loslopende honden enz.

Dit is heel frustrerend maar elk voorjaar, als we een Kievit horen, trappen wij er weer in en gaan beschermen.

Verder onderhoudt Henk het Gereedschap van LBG.

5. LBG gaat heggenvlechten

Door de corona en het wegvallen van Henk Eikholt is er, na 12 keer te hebben meegedaan, een einde gekomen aan de deelname aan de nationale kampioenschappen heggenvlechten in Oeffelt. We hebben echter het bijltje er nog niet bij neergelegd en gaan op een kleinschalig manier hiermee verder in het Groesbeekse landschap.

6. Tot slot

Berichten en nieuws van LBG staan op de website van de WMG (www.wmg-groesbeek.nl/landschapsbeheer).

Het organiseren van al deze activiteiten zou een stuk moeilijker zijn geweest zonder de belangeloze medewerking van de Gemeente Berg en Dal, Werkgroep Milieubeheer Berg en Dal, Landschapsbeheer Gelderland, Laura de Haan en Eric Fleuren, Green Cottage en Balkon van Groesbeek. En verder natuurlijk iedereen die hand- en spandiensten verleende bij onze activiteiten.

Voor de publiciteit konden we steeds weer terecht bij Hét Gemeentenuws, Rozet, Topic, Omroep Berg en Dal (o.a. Kiekdor) en bij KNNV.

Een extra woord van dank voor Loes de Valk voor alle mooie foto's die ze maakt bij de diverse activiteiten. Een mooi digitaal archief!

Verder dank aan allen die actief hebben deelgenomen aan één van onze activiteiten. En dan met name de gidsen van LBG en de vrijwilligers die regelmatig een zaterdag actief bezig zijn om ons mooie Groesbeekse landschap nog verder te verfraaien.